

SXEDIO.FB9

3.1.1945: Ο ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟΣ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΕΙ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΘΝΑΡΧΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ Σ' ΑΥΤΟ ΜΟΝΟΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΤΗΣ ΔΕΞΙΑΣ ΚΑΘΩΣ ΤΟ ΚΕΚ ΒΑΛΛΕΙ ΑΝΟΙΚΤΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΑΚΕΛ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Με την έκρηξη του εμφυλίου πολέμου στην Ελλάδα μεταξύ Κομμουνιστών και Δεξιάς- εθνικιστών άρχισαν να χωρίζουν και στην Κύπρο οι δρόμοι Δεξιάς και Αριστεράς.

Ενώ το ΑΚΕΛ τάχθηκε υπέρ του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, το ΚΕΚ, το κατ' εξοχήν κόμμα της Δεξιάς, με ηγέτη τον Θεμιστοκλή Δέρβη, καταδίκασε με τον πιο έντονο τρόπο τη δράση των φιλοκομμουνιστικών οργανώσεων.

Στις **29** Δεκεμβρίου μάλιστα, το ΚΕΚ, κυκλοφόρησε και προκήρυξη προς τον Κυπριακό λαό με την οποία διαφαινόταν το μεγάλο χάσμα μεταξύ των δύο παρατάξεων, παρά το γεγονός ότι είχε γίνει κάποια προσπάθεια γεφυρώσεως του. Στην εγκύκλιο του το ΚΕΚ επιτίθετο εναντίον της τακτικής του ΑΚΕΛ. Λεπτομέρειες της προκηρύξεως δημοσίευσε η "Ελευθερία" στις **20** Δεκεμβρίου:

" Εκυκλοφόρησαν χθες εν τη πρωτευσούση αντίτυπα προκηρύξεως του Κυπ. Εθνικού Κόμματος προς τον ελληνικόν Κυπριακόν λαόν, επί των εν Ελλάδι γεγονότων. Η προκήρυξις αναφέρει εν αρχή, ότι "από δεκαπέντε τώρα μέρες το ΕΑΜ- ΕΛΑΣ εξαπέλυσε στην Ελλάδα στη μαρτυρική μας Πατρίδα, που δεν πρόφτασε ακόμη να συνέλθη από τα τρομερά κακουργήματα των γερμανο-ιταλών φασιστών και των αιμοβόρων υαινών της Βουλγαρίας τη φρικτοτέραν τρομοκρατίαν και προσθέτει ότι αι δύο μνημονευθείσαι οργανώσεις "σφάζουν, λεηλατούν, συλλαμβάνουν αρχηγούς κομμάτων, απάγουν αθώους και ήσυχους πολίτας" και επιδιώκουν να επιβάλουν δικτατορίαν της τρομοκρατίας.

Ακολούθως η προκήρυξις εναφέρει ότι το ΕΑΜ -

ΕΛΑΣ "βιάζεται να επιτύχη τους ολέθριους σκοπούς του, γιατί τρέμει τη ψήφο, όταν αυτή δίδεται ανεπηρέαστα" και καταλήγει ως εξής:

"Έλληνες Κύπριοι,

Οι Κύπριοι Κομμουνιστές ήρχισαν κι' αυτοί να εξασκούν ανάμεσα μας την ψυχολογική βίαν. Μας βομβαδίζουν με ανούσιες προκηρύξεις, συνθήματα κι επιγραφές στους τοίχους και τα πεζοδρόμια, το Κυπριακόν Εθνικόν Κόμμα παρακολουθεί αγρύπνως τας ασχημίας αυτάς. Μη τους φοβείσθε. Κλείστε μεσ' την ψυχή σας την Ελλάδα, την Ελλάδα του φωτός και της ελευθερίας και όχι την Ελλάδα οιασδήποτε δικτατορίας και επαγρυπνήτε επί των εθνικών μας επάλξεων περιφρονώντας τους φανασκούς και τους καταχθονίους.

Κάτω η Μπολσεβικική δικτατορία, η τρομοκρατία και ο φασισμός. Ζήτω η Ελλάς, η Αιωνία Πατρίς. Ζήτω η πραγματική δημοκρατία".

Μπροστά στην κρίση αυτή και όταν ο Λεόντιος διαπίστωσε ότι δεν μπορούσε να προσφέρει τίποτε για να επιτύχει γεφύρωση των διαφορών μεταξύ των δυο παρατάξεων, προχώρησε στη σύσταση Γραφείου Εθναρχίας, στο οποίο δεν περιέλαβε κομμουνιστές, παρά μόνο ένα συνοδοπόρο" τον Ιωάννη Κληρίδη.

Αγγέλλοντας την ίδρυση του, ο Λεόντιος διευκρίνιζε ότι το Φραφείο θα ήταν υπεράνω κομμάτων.

Αναφερόταν σε ανακοινωθέν της Αρχιεπισκοπής της 3ης Ιανουαρίου 1945:

"Ανακοινούται ότι ιδρύθη υπό την προεδρίαν της Α.Σ. του Τοποτηρητού και Εθνάρχου Γραφείου Εθναρχίας Κύπρου τακτικά μέλη του οποίου είναι οι κ.κ. Σταύρος Γ. Σταυρινάκης, Γεώργιος Μακρίδης, Ιωάννης Κληρίδης και Αχιλλεύς Κ. Αιμιλιανίδης, αναπληρωματικά δε οι κ.κ. Κύριλλος Παυλίδης και Νικόλαος Ιακωβίδης"

Την ίδια μέρα το Γραφείο Εθναρχίας διευκρίνιζε:

"Το Γραφείον Εθναρχίας Κύπρου ανακοινού ότι

ίσταται υπεράνω κομμάτων οργανώσεων και παρατάξεων. Εν τη εκτελέσει δε των καθηκόντων του θα εμπνέεται υπό των αθανάτων ιδεωδών της Ελληνικής ημών φυλής και της Ελληνικής Ορθοδόξου Εκκλησίας απεκδεχόμενον την εν αγάπη και αλληλεγγύη συνεργασίαν σύμπαντος του ελληνικού Κυπριακού Λαού.

Αρχιεπισκοπή **3 Ιανουαρίου 1945**".

Από αυτή τη στιγμή σταματούσε και κάθε προσπάθεια συνεργασίας των τεσσάρων κομμάτων. Αντίθετα τα τρία (ΚΕΚ, ΠΕΚ και Σοσιαλιστική Πρωτοπορία) προχώρησαν μόνα τους απομονώνοντας το ΑΚΕΛ. Υστερα από έξη μήνες τα τρία κόμματα μετά από προεργασία συνήλθαν στις **31 Μαΐου 1945** σε κοινή σύσκεψη στη Λευκωσία και σύμφωνα με ανακοινωθέν που έδωσαν στη δημοσιότητα "αντάλλαξαν σκέψεις ως προς τον καταλληλότερον τρόπον της περαιτέρω προωθήσεως του εθνικού ζητήματος".

Τα τρία κόμματα συνήλθαν σε νέα σύσκεψη στις **8 Ιουλίου** και κατάρτισαν σχέδιο "εθνικής δράσεως" όπως ονομάστηκε:

"Τα Ανώτατα Σώματα της Παναγροτικής Ενώσεως Κύπρου, της Πακυπρίου Ελληνικής Σοσιαλιστικής Πρωτοπορίας και του Κυπριακού Εθνικού Κόμματος, συνελθόντα σήμερον Κυριακήν, **8ην Ιουλίου 1945**, εν Λευκωσία, προέβησαν εις την τελικήν καταστατικήν οργάνωσιν "Σχεδίου Εθνικής Δράσεως" και την ίδρυσιν εν τω εξωτερικώ γραφείων και άλλων οργανισμών των, διά των οποίων θα επιδιώξουν αποτελεσματικώτερον των συντονισμών του αγώνος.

Εντός ολίγου οι τρεις παρατάξεις θα απευθύνουν διάγγελμα προς τον Κυπριακόν λαόν, εις τον οποίον θα αναλύωνται γενικώς αι απόψεις των επί του ζητήματος τούτου και θα αναπτύσσωνται ειδικώς, οι λόγοι, διά τους οποίους είναι απαραίτητος η συνεργασία πάντων των γνησίως πατριωτικών στοιχείων, της νήσου, αποκλειομένων των εθνικώς εστιγματισμένων και υπόπτων προσώπων, τα οποία μέχρι σήμερον διά της αντιπατριωτικής και

ανθελληνικής δράσεως των, απέδειξαν ότι είναι επικίνδυνον να επισπευθή οιοσδήποτε εις αυτό επίσημον ευθύνη ή συμμετοχήν εις την επίσημον διαχέρησιν του ζητήματος μας.

Τα τρία κόμματα επιπροσθέτως δηλούν ότι θα συνεχίσουν πάση θυσία και πάση δυνάμει οιοσδήποτε εθνικόν σώμα, το οποίον ήθελεν ιδρύση η Κυπριακή Εθναρχία υπό την προϋπόθεσιν, ότι εις τούτο δεν θα περιλαμβάνωνται εθνικώς στιγματισμένα ή και ύποπτα στοιχεία και πρόσωπα, τα οποία μέχρι σήμερον διά της αντιπατριωτικής και ανθελληνικής στάσεως των έβλαψαν την εθνικήν υπόθεσιν της Κύπρου και του ελληνισμού εν γένει υπονόμευσαν ή και υπονομεύουν καθ' οιοσδήποτε φανερόν, κρύφιον, έκδηλον ή συγκεκριμένον τρόπον την υπόστασιν της φυλής και δη εις τον υπόδουλον τόπον μας.

Τα τρία Κόμματα πιστεύουν ότι η Εθναρχία θα κάμη την ελευθέραν, αλλά και δέουσαν επιλογήν των προσώπων διά τον καταρτισμόν του εθνικού τούτου Σώματος, έστω και αν τα πρόσωπα ταύτα εις ουδέν κόμμα ανήκουν".

Αντίγραφο του υπομνήματος δόθηκε στο Λεόντιο, ο οποίος ύστερα από διαβουλεύσεις και ιδιαίτερα με την κρίση στη νεολαία, όσο και νάθελε, δεν μπορούσε να συνεργασθεί ανοικτά και δημόσια τουλάχιστον με το ΑΚΕΛ και την αριστερά ευρύτερα.

Κι' αυτό γιατί και να τόθελε ήταν αδύνατο για τον ίδιο να ταχθεί ανοικτά με τους Κομμουνιστές στην Ελλάδα και την Κύπρο και να ασντιπαραταχθεί με την Δεξιά και τους αστούς παράγοντες της Κύπρου, με τους οποίους είχε ταυτισθεί ο ίδιος και οι αγώνες του τα τελευταία τουλάχιστον δεκαπέντε χρόνια.

Ετσι η επόμενη του ενέργεια ήταν να διευρύνει το Γραφείο Εθναρχίας με την συμμετοχήν και άλλων παραγόντων της Δεξιάς όμως. Ετσι το Γραφείο Εθναρχίας θα αποτελείτο τώρα από **21** μέλη περιλαμβανομένου και του Τοποτηρητού.

Ανακοίνωση του Γραφείου Εθναρχίας που δημοσιεύθηκε στις **28.7,1945** ανέφερε ότι το Γραφείο Εθναρχίας θα αποτελούσαν οι ακόλουθοι:

ΚΛΗΡΙΚΟΙ: (Τακτικά μέλη) Χρυσόστομος Πρόεδρος Κύκκου, Γρηγόριος Ηγούμενος Μαχαιρά, Λαυρέντιος Ηγούμενος Αγ. Νεοφύτου και Κύριλλος Ηγούμενος Χρυσορροΐατίσσης.

Αναπληρωματικά μέλη: Παγκράτιος Ηγούμενος Τροοδιτίσσης και Βαρνάβας Ηγούμενος Σταυροβουνίου.

ΠΑΛΑΙΑ ΜΕΛΗ: (τακτικά) Σταύρος Σταυρινάκης, Γεώργιος Μαρκίδης, Ιωάννης Κληρίδης και Αχιλλεύς Αιμιλιανίδης, όλοι από τη Λευκωσία.

Αναπληρωματικά μέλη: Κύριλλος Παυλίδης και Νικόλαος Ιακωβίδης, και οι δυο από τη Λευκωσία.

ΝΕΑ ΜΕΛΗ ΕΠΑΡΧΙΩΝ (Τακτικά): Κυριάκος Π. Ρωσίδης από την Αμμόχωστο, Ανδρέας Σ. Ιωάννου από την Πάφο, Δημήτριος Θεμιστοκλέους από τη Λάρνακα και Αργυρός Δρουσιώτης από τη Λεμεσό.

Αναπληρωματικά μέλη: Σωκράτης Τορναρίτης και Φειδίας Κυριακίδης και οι δυο από τη Λεμεσό.

Ένας λαϊκός και ένας κληρικός από την Κερύνεια.

Στην ανακοίνωση του Γραφείου Εθναρχίας προστίθεντο και τα εξής:

"Το Γραφείο Εθναρχίας Κύπρου αποτελείται εξ απάντων των ανωτέρω τακτικών και αναπληρωματικών μελών, κληρικών και λαϊκών αριθμούντων μετά του Προέδρου Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητού της Αρχιεπισκοπής κ. Λεοντίου **21** μέλη".